

UDSKRIFT
AF
ØSTRE LANDSRETS RETSBOG

Afsagt den 24. november 2017 af Østre Landsrets 16. afdeling
(landsdommerne Dorthe Wiisbye, Katja Høegh og Cecilie Boel Winther (kst.)).

16. afd. nr. B-1570-17:

1) B

og

2) A

(begge advokat Knud Foldschack)

anmoder om, at

A registreres som far til barnet

født den ... af B.

Ingen var indkaldt eller mødt.

B og A har kæret Københavns Byrets kendelse af 19. juni 2017 (BS FAS-2153/2017) om registrering af A som far til det af B den ... fødte barn.

Der fremlagdes mail af 26. oktober 2017 fra C, som ifølge oplysningerne i sagen var gift med B på tidspunktet for barnets fødsel den ..., og som landsretten derfor ved retsbog af 18. oktober 2017 har oplyst om hendes ret til at rejse medmoderskabssag, jf. børnelovens § 6 b, stk. 2.

Byretten har ved sagens fremsendelse henholdt sig til den trufne kendelse.

C har meddelt, at hun ikke ønsker at rejse medmoderskabssag, og det fremgår af hendes erklæring, at hun ingen indvendinger har imod, at A registreres som medmor eller far til barnet.

De modtagne bilag var til stede.

Efter votering afsagde landsretten følgende

k e n d e l s e:

Under kæresagen har B og A nedlagt påstand om, at A skal registreres som far til barnet født af B den ... .

De kærende har oplyst, at A fik juridisk kønsskifte i marts 2015 og fik tildelt mandligt cpr. nummer. Endvidere har A i 2017 gennemgået operation, således at han nu også fysisk i det hele er en mand.

De kærende har i kæreskriftet fastholdt og nærmere uddybet de anbringender, som de gjorde gældende for byretten.

Retsgrundlaget

Børneloven (lovbekendtgørelse nr. 1817 af 23. december 2015) indeholder blandt andet følgende bestemmelser:

”§ 1. Fødes et barn af en kvinde, der er gift med en mand, anses ægtemanden som far til barnet, jf. dog stk. 2. Registrering af faderskabet foretages af personregisterføreren i forbindelse med registreringen af barnets fødsel.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 gælder ikke, hvis

- 1) ægtefællerne ved barnets fødsel er separerede,
- 2) moderen inden for de sidste 10 måneder før barnets fødsel har haft en anden ægtefælle eller en registreret partner uden at være separeret eller
- 3) begge ægtefæller anmoder om, at der rejses faderskabssag.

Stk. 3. Bestemmelsen i stk. 1 finder tilsvarende anvendelse, hvis ægtemanden er død inden for de sidste 10 måneder før barnets fødsel.

Stk. 4. Bestemmelsen i stk. 3, jf. stk. 1, gælder ikke, hvis

- 1) ægtefællerne på dødstidspunktet var separerede,
- 2) moderen inden for de sidste 10 måneder før barnets fødsel har haft en anden ægtefælle eller en registreret partner uden at være separeret eller
- 3) moderen anmoder om, at der rejses faderskabssag.

§ 1 a. Fødes et barn af en kvinde, der er gift med en kvinde eller har en registreret partner, registreres sæddonor som far til barnet, når betingelserne i § 27 a, stk. 1, er opfyldt, jf. dog stk. 3. Registrering af faderskabet foretages af statsforvaltningen i forbindelse med barnets fødsel.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 finder tilsvarende anvendelse, hvis sæddonoren er død før barnets fødsel, men efter at moderen har modtaget behandling med assisteret reproduktion.

Stk. 3. Bestemmelserne i stk. 1 og 2 gælder ikke, hvis

- 1) moderen inden for de sidste 10 måneder før barnets fødsel har været gift eller registreret partner med en anden end den kvinde, der har givet samtykke efter § 27 eller § 27 a, stk. 1, uden at være separeret eller
- 2) en part, der er omfattet af § 27 a, anmoder om, at der rejses sag om faderskab eller medmoderskab.

§ 2. Fødes et barn af en ugift kvinde, anses en mand som far til barnet, hvis han og moderen skriftligt erklærer, at de sammen vil varetage omsorgen og ansvaret for barnet. Registrering af faderskabet foretages af personregisterføreren i forbindelse med registrering af barnets fødsel.

Stk. 2. Hvis et barn er dødfødt eller dør, før registreringen af barnets fødsel finder sted, kan en mand i forbindelse med registreringen af barnets fødsel registreres som far til barnet, hvis han og moderen sammen skriftligt erklærer, at de ønsker ham registreret som faderen.

Stk. 3. Bestemmelserne i stk. 1 og 2 gælder ikke, hvis

- 1) moderen inden for de sidste 10 måneder før barnets fødsel har haft en anden ægtefælle eller en registreret partner uden at være separeret eller
- 2) en eller begge parter på tidspunktet for erklæringen er umyndig eller under værgemål.

§ 3. Er faderskab før barnets fødsel anerkendt efter § 14, stk. 1, stk. 2, nr. 1, eller stk. 4, nr. 1, kan det på dette grundlag registreres af personregisterføreren i forbindelse med registreringen af barnets fødsel.

...

§ 27. Er en kvinde blevet behandlet med assisteret reproduktion af en sundhedsperson eller under en sundhedspersons ansvar, anses hendes ægtefælle, registrerede partner eller partner som barnets far eller medmor, hvis denne har givet samtykke til behandlingen og barnet må antages at være blevet til ved denne, jf. dog § 27 a, stk. 1. Samtykket skal være skriftligt og indeholde en erklæring om, at manden skal være barnets far, eller at kvinden skal være barnets medmor.

...

§ 30. Den kvinde, som føder et barn, der er blevet til ved assisteret reproduktion, anses for mor til barnet.”

Børneloven blev vedtaget ved lov nr. 460 af 7. juni 2001. Af lovforslaget fremgår blandt andet følgende (lovforslag nr. L 2 af 4. oktober 2000):

”Almindelige bemærkninger

...

2. Faderskab

2.1. Faderskab som en status, der udløser retsvirkninger

Faderskab i retlig forstand er udtryk for en retlig relation - en retsstatus - mellem far og barn.

Herudover anvendes udtrykket genetisk faderskab som betegnelse for det forhold, at barnet er udviklet fra mandens sædcelle. Udtrykket socialt faderskab anvendes for det forhold, at den pågældende mand - uanset om han retligt eller genetisk er far til barnet - reelt fungerer som far til dette.

Lovforslaget vedrører fastslåelse af det retlige faderskab.

Det retlige faderskab har en lang række retsvirkninger, som i dag er reguleret dels i børneloven, dels i anden lovgivning.

En af de vigtigste retsvirkninger er, at faderen har pligt til at forsørge barnet efter de nærmere regler i børnelovens kapitel 2. Faderskab er i almindelighed en forudsætning for at få del i forældremyndigheden over barnet, jf. nærmere lov om forældremyndighed og samvær, kapitel 1. Efter lovens kapitel 2 er faderskab endvidere en betingelse for, at en mand, der ikke har barnet boende, har ret til samvær. Herudover kan det bl.a. nævnes, at far og barn har arveret efter hinanden efter arvelovens regler, ligesom faderskabet kan have betydning for barnets indfødsretlige forhold efter de nærmere regler i indfødsretsloven.

...

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

...

Til kapitel 5 Faderskab og moderskab ved kunstig befrugtning

Kapitlet indeholder regler om faderskab og moderskab i forbindelse med kunstig befrugtning. Reglerne er udformet i nær sammenhæng med bestemmelserne i lov om kunstig befrugtning i forbindelse med lægelig behandling, diagnostik og forskning m.v.

Faderskab

Til § 27

Bestemmelsen regulerer den faderskabsretlige stilling for ægtemænd og partnere (samlevende) i tilfælde, hvor moderen er blevet kunstigt befrugtet af en læge eller under en læges ansvar.

Bestemmelsen træder i sådanne tilfælde i stedet for § 20 og har navnlig betydning, hvis befrugtningen af moderen er sket med donorsæd.

Det følger af stk. 1, at moderens ægtemand eller partner skal anses for barnets far, hvis han har givet samtykke til behandlingen, og barnet må antages at være blevet til ved denne. Udtrykket ”partner” i bestemmelsen skal forstås i overensstemmelse med § 23, stk. 1, 1. pkt., i loven om kunstig befrugtning. Efter denne bestemmelse skal der, før behandling med kunstig befrugtning indledes, indhentes skriftligt samtykke fra kvinden og dennes ægtefælle eller partner. Det er efter bestemmelsen uden betydning, om befrugtningen af kvinden er sket med ægtemandens eller samleverens sæd, eller om hun i stedet er blevet behandlet med donorsæd. Det afgørende er alene, om der foreligger det nævnte samtykke fra moderens ægtemand eller partner, og om barnet må antages at være blevet til ved den kunstige befrugtning.

...

Moderskab

Til § 30

Det præciseres i bestemmelsen, at en kvinde, som føder et barn, der er blevet til ved kunstig befrugtning, altid er mor til barnet. Det gælder, uanset om det æg, som barnet er udviklet fra, stammer fra kvinden selv eller er doneret til hende.”

Børneloven blev ændret ved lov nr. 652 af 12. juni 2013 om ændring af børneloven, lov om adoption, retsplejeloven og forskellige andre love (Medmoderskab m.v.). I lovforslaget hedder det blandt andet (lovforslag nr. L 207 af 10. april 2013):

”Almindelige bemærkninger

...

3.2. Børneloven

3.2.1. Gældende ret

3.2.1.1. Indledning

Børneloven (lovbekendtgørelse nr. 1047 af 8. november 2012) regulerer faderskab og moderskab. Begreberne er kønsbestemte og dækker først og fremmest over den juridiske relation mellem barnet og den pågældende forælder, men ikke i alle situationer over det genetiske forældreskab. Det retlige forældreskab, altså faderskab og moderskab efter børneloven, danner den retlige ramme for

barnet og har en lang række retsvirkninger, hvoraf de vigtigste er forældreansvar (forældremyndighed, samvær m.v.), forsørgelsespligt over for barnet og arveret.

Selvom det retlige forældreskab ikke svarer til det genetiske forældreskab, er det i børneloven et grundlæggende princip, at barnet så vidt muligt skal have to forældre - en far og en mor. Loven regulerer derfor faderskab og moderskab til barnet. Dette gælder også i de tilfælde, hvor barnet er blevet til ved kunstig befrugtning via æg- eller sæddonation eller ved surrogatmoderskab (rugemoderskab).

...

3.2.1.3. Kunstig befrugtning

Lov om kunstig befrugtning, jf. lovbekendtgørelse nr. 923 af 4. september 2006 med senere ændringer, gælder efter § 1, stk. 1, for kunstig befrugtning i forbindelse med behandling, diagnostik og forskning m.v., der foretages af en sundhedsperson eller under en sundhedspersons ansvar og hvor graviditet hos en kvinde søges etableret på anden måde end ved samleje mellem en kvinde og en mand.

Loven indeholder ikke regler om, hvem der anses for mor og far til et barn, der er blevet til ved kunstig befrugtning. Reglerne herom findes i børnelovens kapitel 5 (§§ 27-30).

Efter børnelovens § 30 anses den kvinde, som føder et barn, der er blevet til ved kunstig befrugtning, som mor til barnet.

Børnelovens regler om faderskab til børn, der er blevet til ved kunstig befrugtning (§§ 27-29) afhænger af, om barnet er blevet til ved kunstig befrugtning med anonym eller kendt sæddonation.

Ved den seneste ændring af lov om kunstig befrugtning fik en kvinde mulighed for at vælge at blive behandlet med sæd fra en anonym eller ikke-anonym, herunder kendt sæddonor, uanset om behandlingen finder sted i eller uden for det offentlige behandlingssystem, blot behandlingen foretages af en autoriseret sundhedsperson eller under en sundhedspersons ansvar. Lovændringen blev gennemført ved lov nr. 602 af 18. juni 2012 om ændring af lov om kunstig befrugtning i forbindelse med lægelig behandling, diagnostik og forskning m.v., børneloven og lov om adoption (Udvidelse af lov om kunstig befrugtnings anvendelsesområde, mulighed for anonym og ikkeanonym æg- og sæddonation i forbindelse med behandling med kunstig befrugtning, fastslåelse af faderskab i forbindelse med kunstig befrugtning, adoption af registreret partners barn og fremmøde i adoptionssager m.v.).

Samtidig blev reglerne om faderskab ændret således, at der ikke kan være tvivl om, hvordan en faderskabssag skal afgøres, når der er anvendt donorsæd, uanset om parterne har valgt, at behandlingen skal foregå i eller uden for det offentlige behandlingssystem og med kendt eller anonym sæddonor. Hensigten er også at sikre en mere nuanceret afvejning af hensynet til barnets muligheder for at få oplysninger om sit ophav, øgede muligheder for valg af donationsform og at sikre de overordnede hensyn i børneloven.

Det følger herefter af børnelovens § 27, at når en kvinde er blevet kunstigt befrugtet af en sundhedsperson eller under en sundhedspersons ansvar, anses hendes ægtemænd eller partner som barnets far, hvis han har givet samtykke til behandlingen, og barnet må antages at være blevet til ved denne. Dette samtykke skal være skriftligt og indeholde en erklæring om, at manden skal være barnets far.

...

Børnelovens regler om, at en kvindes ægtefælle eller partner ved sit samtykke til kvindens behandling med kunstig befrugtning påtager sig faderskabet, jf. børnelovens § 27, gælder alene tilfælde, hvor kvindens ægtefælle eller partner er en mand. I tilfælde, hvor et par af samme køn sammen ønsker at være forældre til et barn, giver adoptionslovens § 8 a mulighed for, at morens registrerede partner kan gennemføre en stedbarns-adoption af barnet fra fødslen, hvis det antages, at barnet er blevet til ved kunstig befrugtning med donorsæd, hvis donor ikke udlægges som far, jf. børnelovens § 28, stk. 1, og hvis parterne boede sammen på tidspunktet for den kunstige befrugtning.

...

Lov om kunstig befrugtning indeholder i kapitel 6 regler om information og samtykke, der understøtter børnelovens regler om faderskab til børn, der er blevet til ved kunstig befrugtning.

Efter §§ 23 og 24 i loven skal der, før behandling med kunstig befrugtning indledes, indhentes skriftligt samtykke til behandlingen fra kvinden og fra dennes eventuelle ægtefælle eller partner. Den behandlende sundhedsperson skal påse, at samtykket fortsat er gyldigt, når behandlingen påbegyndes. Samtykket kan kun afgives på baggrund af en skriftlig og mundtlig information om behandlingens virkninger og bivirkninger, herunder risici i forbindelse med behandlingen. Informationen skal endvidere omfatte information om adoption. Den behandlende sundhedsperson skal sikre, at der gives information om de civile retlige virkninger af, at en kvinde eller et par modtager donerede kønsceller i forbindelse med behandling med kunstig befrugtning.

3.2.2. Social- og Integrationsministeriets overvejelser

Gennemgangen af reglerne om faderskab viser, at mulighederne for at fastslå et faderskab og dermed et forældreskab til et barn hviler på den traditionelle opfattelse af og det genetiske faktum, at et barn er undfanget af en mand og en kvinde og dermed har både en far og en mor. Anvendelsen af kunstig befrugtning gør det imidlertid muligt at danne sociale familier, der består af forældre af samme køn. Som et led i bestræbelserne på at gøre den familieretlige lovgivning kønsneutral og så vidt muligt at give medmødre til børn, der er blevet til ved kunstig befrugtning, samme retsstilling som fædre, ønsker Social- og Integrationsministeriet, at reglerne om faderskab i børneloven udvides således, at der så vidt muligt gælder samme regler uanset de involveredes køn.

...

3.2.3. Den foreslåede ordning

Social- og Integrationsministeriet foreslår, at børnelovens regler om faderskab generelt ændres således, at de også finder anvendelse på medmoderskab. Når et barn er blevet til ved kunstig befrugtning, skal morens kvindelige ægtefælle, registrerede partner eller partner have mulighed for at blive registreret som medmor til barnet eller anerkende medmoderskabet til barnet. Hun skal endvidere kunne dømmes som medmor til barnet. Medmoderskab vil efter forslaget have samme retsvirkninger som faderskab.

...

3.2.3.1. Medmoderskab ved kunstig befrugtning

Det foreslås, at børnelovens § 27 om faderskab til børn, der er blevet til ved kunstig befrugtning, udvides til også at omfatte medmoderskab. Dette medfører, at medmoderskab kan etableres, når det er godtgjort, at moren er blevet kunstigt befrugtet af en sundhedsperson eller under en sundhedspersons ansvar, og at morens ægtefælle, registrerede partner eller partner anses som barnets medmor, hvis hun har givet samtykke til behandlingen, og barnet må antages at være blevet til ved denne. Hun skal endvidere skriftligt have givet samtykke til behandlingen og erklæret, at hun skal være barnets medmor.

Bestemmelsens anvendelsesområde vil fortsat være afgrænset til tilfælde, hvor behandlingen er foregået i overensstemmelse med reglerne i lov om kunstig befrugtning. Bestemmelsen omfatter således ikke situationer, hvor et par bestående af to kvinder aftaler med en mand, at han skal have samleje med den ene kvinde alene med henblik på at gøre hende gravid, hvorefter den anden kvinde skal være medmor til barnet. Bestemmelsen omfatter heller ikke situationer, hvor et par bestående af to kvinder aftaler med en mand, at han skal donere sin sæd, som de selv - uden deltagelse af en sundhedsperson - anvender til insemination af den ene kvinde alene med henblik på at gøre hende gravid, hvorefter den anden kvinde skal være medmor til barnet. Formålet med denne afgrænsning af bestemmelsens anvendelsesområde er at sikre, at parterne på forhånd vejledes om og kender deres retsstilling og kan indrette sig i tillid hertil.

Når betingelserne i den foreslåede § 27 er opfyldt, kan morens kvindelige ægtefælle, registrerede partner eller kvindelige partner blive registreret som medmor til barnet, eller hun kan anerkende medmoderskabet til barnet. Hun kan endvidere dømmes som medmor til barnet. Reglerne herom gennemgås i det følgende.

Registrering eller anerkendelse af medmoderskab vil træde i stedet for stedbarns adoption efter adoptionslovens § 8 a, jf. punkt 3.3.

...

3.2.3.1.1. Registrering af medmoderskab

Det foreslås, at børnelovens regler om faderskab generelt ændres således, at de også finder anvendelse på medmoderskab. Når et barn er blevet til ved kunstig befrugtning, skal morens kvindelige ægtefælle, registrerede partner eller partner have mulighed for at blive registreret som medmor til barnet i forbindelse med barnets fødsel.

Det foreslås, at der i børneloven indsættes bestemmelser, der giver den kvinde, der efter de foreslåede bestemmelser i §§ 27 og 27 a, stk. 2, anses som medmor til et barn, mulighed for at få sit medmoderskab registreret på tilsvarende måde som registrering af faderskab i forbindelse med registreringen af barnets fødsel efter børnelovens §§ 1-3. Bestemmelserne om registrering af medmoderskab foreslås indsat i et nyt kapitel i børneloven (kapitel 1 a, §§ 3 a-3 c). Hvis moren og medmoren er gift med hinanden sker registreringen på grundlag af ægteskabet eller det registrerede partnerskab (§ 3 a), og hvis moren er ugift, sker registreringen på grundlag af en omsorgs- og ansvarserklæring (§ 3 b). I begge situationer skal parterne fremlægge dokumentation for, at betingelserne i de foreslåede §§ 27 eller 27 a er opfyldt.

Registrering af faderskab foretages i dag af personregisterføreren, men det foreslås, at registrering af medmoderskab foretages af statsforvaltningen. Dette skyldes, at registrering af medmoderskab forudsætter en vis sagsbehandling, som statsforvaltningen har de bedste forudsætninger for at håndtere. Registrering af medmoderskab forudsætter således, at det dokumenteres, at moren er blevet kunstigt befrugtet af en sundhedsperson eller under en sundhedspersons ansvar, at barnet må antages at være blevet til ved denne behandling, og at medmoren skriftligt har givet samtykke til den kunstige befrugtning og erklæret, at hun skal være barnets medmor.

...

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

...

”Til nr. 32 (§§ 27-28)

De gældende bestemmelser i §§ 27 og 28 fastlægger, hvem der anses som far til et barn, der er blevet til ved kunstig befrugtning. § 27 fastlægger betingelserne for, at morens ægtemand eller mandlige partner kan anses som far til barnet, mens § 28 fastlægger, i hvilke situationer en sæddonor kan og ikke kan anses eller dømmes som far. Disse bestemmelser er beskrevet i punkt. 3.2.1.3.

Disse to bestemmelser foreslås ophævet og erstattet af bestemmelserne i §§ 27, 27 a, 27 b, 27 c og 28. Disse bestemmelser viderefører indholdet af de gældende bestemmelser i §§ 27 og 28, men supplerer dem med nye regler om medmoderskab ved kunstig befrugtning og om faderskab ved kunstig befrugtning af en kvinde, der er i et parforhold med en anden kvinde. Samtidig er de gældende bestemmelser præciseret samt tilpasset til de nye bestemmelser om fader- og medmoderskab.

Bestemmelserne i §§ 27, 27 a, 27 b, 27 c og 28 er opbygget således: §§ 27, 27 a og 27 b indeholder bestemmelser om, hvem der anses som far eller medmor til et barn, der er blevet til ved kunstig befrugtning, når den kunstige befrugtning er foretaget af en sundhedsperson eller under en sundhedspersons ansvar, mens §§ 27 c og § 28 fastlægger, i hvilke situationer en sæddonor generelt kan og ikke kan anses som far til et barn, der er blevet til ved kunstig befrugtning med hans sæd. Der vil derfor være en vis overlapning mellem bestemmelserne, da §§ 27 c og 28 har fokus på sæddonors retsstilling, mens det centrale i §§ 27, 27 a og 27 b er, hvem der anses som retlig forælder til barnet.

Den foreslåede bestemmelse i § 27 viderefører den gældende bestemmelse i § 27, der fastlægger den faderskabsretlige stilling for morens ægtemand eller mandlige partner, når moren er blevet kunstigt befrugtet af en sundhedsperson eller under en sundhedspersons ansvar. Det er efter bestemmelsen uden betydning, om befrugtningen af kvinden er sket med ægtemandens eller den mandlige partners egen sæd, eller om hun er blevet behandlet med sæd fra en kendt eller ikke kendt (anonym) donor. Det afgørende er alene, om ægtemanden eller partneren har givet samtykke til behandlingen og erklæret at skulle være barnets far, og om barnet må antages at være blevet til ved den kunstige befrugtning.

Bestemmelsen bygger på en formodning for, at barnet er blevet til ved den kunstige befrugtning, og at ægtemanden eller partneren derfor skal anses som far til barnet.

Den foreslåede ændring af bestemmelsen i forhold til den gældende bestemmelse i § 27 indebærer, at den tillige regulerer den retlige stilling for morens kvindelige ægtefælle, registrerede partner eller partner af samme køn, når moren er blevet kunstigt befrugtet af en sundhedsperson eller under en sundhedspersons ansvar. Ligesom ved faderskab efter den gældende bestemmelse, anses morens kvindelige ægtefælle, registrerede partner eller partner af samme køn som barnets medmor, hvis moren er blevet kunstigt befrugtet af en sundhedsperson eller under en sundhedspersons ansvar, hvis hendes partner skriftligt har givet samtykke til behandlingen og erklæret, at hun skal være barnets medmor, og barnet må antages at være blevet til ved behandlingen. Dette gælder dog kun situationer, hvor moren er blevet behandlet med sæd fra en ikke kendt (anonym) donor. Dette skyldes, at bestemmelsen ikke omfatter situationer, hvor moren er gift med en kvinde eller har en registreret partner eller en kvindelig partner og er blevet behandlet med sæd fra en kendt donor.

...

De samtykker og erklæringer, der nævnes i §§ 27, 27 a og 27 b, skal afgives, inden behandlingen med kunstig befrugtning iværksættes. Dermed er parternes retlige status i forhold til barnet fastlagt, når den kunstige befrugtning foretages. Disse erklæringer kan senere danne grundlag for registrering og anerkendelse af medmoder- og faderskab efter de foreslåede nye bestemmelser i §§ 1 a, 3 a, 3 b og § 14, stk. 4-6 (forslagets § 1, nr. 4, 8 og 18) samt for medmoderskabs- eller faderskabsdom efter de foreslåede nye bestemmelser i § 20, stk. 4 eller 5 (forslagets § 1, nr. 25).

Som det fremgår af de foreslåede bestemmelser, er faderskab eller medmoderskab betinget af, at der inden den kunstige befrugtning er givet skriftligt samtykke til eller erklæring om faderskab eller medmoderskab. Den omstændighed, at der ved en fejl eller forglemmelse ikke er givet skriftligt samtykke eller erklæring, er ikke ensbetydende med, at den pågældende ikke kan anses for barnets far eller medmor. Der er således ikke noget til hinder for, at statsforvaltningen eller retten ud fra en samlet vurdering af sagen konkluderer, at den pågældende havde samtykket til behandlingen med kunstig befrugtning og erklæret at skulle være henholdsvis far eller medmor til barnet.”

CPR-loven (lovbekendtgørelse nr. 646 af 2. juni 2017 om Det Centrale Personregister) indeholder blandt andet følgende bestemmelse:

”§ 3.

...

Stk. 6. Økonomi- og Indenrigsministeriet tildeler efter skriftlig ansøgning nyt personnummer til en person, som oplever sig som tilhørende det andet køn. Tildeling af nyt personnummer er betinget af, at den pågældende afgiver en skriftlig erklæring om, at ønsket om nyt personnummer er begrundet i en oplevelse af at tilhøre det andet køn, og at den pågældende efter en refleksionsperiode på 6 måneder fra ansøgningstidspunktet skriftligt bekræfter sin ansøgning. Det er endvidere en betingelse, at den pågældende på ansøgningstidspunktet er fyldt 18 år.”

Bestemmelsen i § 3, stk. 6, blev indsat ved lov nr. 752 af 25. juni 2014 om ændring af lov om Det Centrale Personregister (Tildeling af nyt personnummer til personer, der oplever

sig som tilhørende det andet køn). Af lovforslaget fremgår blandt andet (lovforslag nr. L 182 af 30. april 2014):

”Almindelige bemærkninger

1. Indledning

Formålet med lovforslaget er at gøre det muligt, at personer, som oplever et misforhold mellem det biologiske køn og det køn, som de pågældende oplever at tilhøre og identificerer sig med, kan opnå juridisk kønsskifte. Det foreslås således, at juridisk kønsskifte kan opnås ved indgivelse af skriftlig ansøgning om nyt personnummer, hvoraf det fremgår, at ansøgningen er begrundet i en oplevelse af at tilhøre det andet køn. Derved bliver det muligt for transkønnede at opnå juridisk kønsskifte først og fremmest i form af tildeling af nyt personnummer uden krav om kastration eller andre kirurgiske indgreb eller anden form for behandling, f.eks. hormonbehandling.

...

Lovforslaget har sammenhæng med forslag til lov om ændring af sundhedsloven og lov om assisteret reproduktion i forbindelse med behandling, diagnostik og forskning m.v. (Kriterier for kastration og justeringer som følge af indførelse af juridisk kønsskifte m.v.), som forventes fremsat af ministeren for sundhed og forebyggelse samtidig med fremsættelsen af nærværende lovforslag.

2. Lovforslagets baggrund

Regeringen har ønsket at undersøge mulighederne for, at transkønnede kan opnå juridisk kønsskifte uden krav om kirurgiske indgreb. Det er kommet til udtryk i regeringsgrundlaget fra 2011.

Regeringen nedsatte derfor i januar 2013 en tværministeriel arbejdsgruppe med den opgave at opstille og vurdere modeller for, at et kønsskifte kan anerkendes juridisk på baggrund af forskellige niveauer for kønskorigerende behandling. På baggrund af en rapport fra arbejdsgruppen om juridisk kønsskifte har regeringen besluttet at fremsætte lovforslag om, at transkønnede fremover kan opnå juridisk kønsskifte uden krav om kirurgiske indgreb eller anden behandling.

Regeringen har besluttet at gennemføre den såkaldte erklæringsmodel, som arbejdsgruppen har opstillet. Modellen indebærer, at transkønnede kan opnå juridisk kønsskifte, uden at der stilles krav om kirurgiske indgreb eller anden kønskorigerende behandling. Der stilles heller ikke krav om, at diagnosen transseksualisme foreligger. Det foreslås således, at juridisk kønsskifte alene er betinget af, at der indgives en skriftlig ansøgning om nyt personnummer, hvoraf det fremgår, at ansøgningen er begrundet i en oplevelse af at tilhøre det andet køn, og at ansøgningen bekræftes af den pågældende efter en refleksionsperiode på 6 måneder. Den pågældende vil herefter få tildelt nyt personnummer i overensstemmelse med det køn, den pågældende oplever at tilhøre. Det foreslås, at ordningen gælder personer, som er fyldt 18 år på ansøgnings-tidspunktet.

...

2.2. Arbejdsgruppen om juridisk kønsskifte

Regeringen nedsatte i januar 2013 en tværministeriel arbejdsgruppe med repræsentanter fra Justitsministeriet, det daværende Social-, Børne- og Integrationsministerium, Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse, Sundhedsstyrelsen,

det daværende Ministerium for Ligestilling og Kirke samt Økonomi- og Indenrigsministeriet.

Arbejdsgruppen har afsluttet sit arbejde med afgivelsen af en rapport om juridisk kønsskifte i februar 2014. I forbindelse med rapportens udarbejdelse har arbejdsgruppen afholdt lyttemøde med interesseorganisationerne på området. Rapporten kan læses på www.jm.dk.

Arbejdsgruppen om juridisk kønsskifte har opstillet tre modeller for en fremtidig ordning for juridisk kønsskifte: erklæringsmodellen, vurderingsmodellen og diagnosemodellen. Arbejdsgruppen har endvidere overvejet, men forkastet en fjerde model: behandlingsmodellen. Arbejdsgruppen har for samtlige modeller forudsat, at ansøgeren skal være fyldt 18 år på ansøgningstidspunktet.

Erklæringsmodellen indebærer, at personer, der oplever et misforhold mellem det biologiske køn og det køn, som den pågældende oplever sig som tilhørende, kan få tilladelse til juridisk kønsskifte ved at indgive ansøgning herom vedlagt en erklæring fra ansøgeren om, at ansøgningen er begrundet i en oplevelse af at tilhøre det andet køn. Det vil således f.eks. ikke være tilladt at skifte køn ”for sjov”, som led i en aktion for større ligestilling mellem mænd og kvinder m.v., for at opnå kønsrelaterede fordele eller i et forsøg på at sløre sin identitet.

...

2.3. Regeringens begrundelse for valg af erklæringsmodellen med refleksionsperiode

Det er regeringens opfattelse, at der ikke bør lægges unødige hindringer i vejen for juridisk kønsskifte for personer, som oplevet et misforhold mellem deres biologiske køn og det køn, som de oplever at tilhøre og identificerer sig med.

...

Erklæringsmodellen giver også den enkelte mulighed for – uden krav om lægefaglig udredning eller behandling – at gennemføre de juridiske og sociale aspekter af et kønsskifte fuldt ud inden mere irreversible og risikofyldte skridt i form af hormonbehandling, kirurgiske indgreb m.v. eventuelt foretages.”

I rapport afgivet den 27. februar 2014 af arbejdsgruppen om juridisk kønsskifte, som der henvises til i lovforslaget, fremgår blandt andet:

”9.3. Ministeriet for Børn, Ligestilling, Integration og Sociale Forhold

...

9.3.1.1.4. Moderskab

Fastsættelse af moderskab er reguleret i børnelovens § 30. Efter bestemmelsen følger moderskabet direkte af fødslen af barnet. Her er det uden betydning, om den pågældende kvinde er gift, registreret partner, samlevende eller enlig.

Når barnet er blevet til ved assisteret reproduktion, følger moderskabet ligeledes af fødslen, uanset om den fødende kvinde er genetisk mor til barnet, eller om der er anvendt ægdonation (børnelovens § 30). Det vil sige at moderskabet også i situationer med surrogatmoderskab (rugemoderskab) tilhører den fødende kvinde, og at en anden kvinde alene kan opnå moderskab ved adoption.

En aftale om surrogatmoderskab er ugyldig (børnelovens § 31). Det barnløse par vil derfor ikke kunne få de danske myndigheders hjælp til at håndhæve en aftale om surrogatmoderskab. Dansk lovgivning indeholder imidlertid ikke et samlet regelsæt om surrogatmoder. Blandt andet adoptionsloven og børneloven indeholder dog en række bestemmelser, der i praksis sætter visse begrænsninger.

Da den kvinde, som føder et barn, der er blevet til ved assisteret reproduktion, anses som mor til barnet (børnelovens § 30), vil en kvinde, der lader sit æg op sætte i en surrogatmoders livmoder, ikke over for danske myndigheder kunne påberåbe sig moderskabet til barnet.

9.3.1.1.5. Medmoderskab

Folketinget vedtog i juni 2013 lov nr. 652 af 12. juni 2013 om ændring af børneloven, lov om adoption, retsplejeloven og forskellige andre love. Loven giver morens kvindelige ægtefælle, registrerede partner eller partner mulighed for at blive registreret som medmor til barnet i de tilfælde, hvor barnet er blevet til ved assisteret reproduktion i overensstemmelse med reglerne i lov om assisteret reproduktion. Herved er det muligt, at barnet har to forældre af samme køn – en mor og en medmor. Registreringen af medmoderskab har samme retsvirkninger som registrering af faderskab.

...

Det er præciseret i lovens forarbejder, at alene en mand kan registreres som far, mens alene en kvinde kan registreres som medmor.

...

9.3.2. Modellernes konsekvenser for Ministeriet for Børn, Ligestilling, Integration og Sociale forhold

Uanset hvilken model for juridisk kønsskifte der vælges, vil personer, der vælger et juridisk kønsskifte, stadig være fertile eller kunne refertiliseres, hvorfor det er relevant at vurdere, om muligheden for juridisk kønsskifte vil få betydning for børnelovens bestemmelser om faderskab, moderskab og medmoderskab.

Børnelovens udgangspunkt er, at den kvinde, der føder et barn, er barnets mor. Hvem der er barnets far eller medmor fastsættes blandt andet ud fra deres relation til barnets mor i tiden omkring undfangelsen og fødsel.

I børnelovens forstand har man det køn, som man bruger til at forplante sig med, hvorfor det ikke vil give anledning til fortolkningstvivel, at en eller begge forældre ved barnets undfangelse har et andet juridisk køn end deres biologiske køn. Det er således forældrenes biologiske køn ved barnets undfangelse, der afgør deres rolle i børneloven som enten far, mor eller medmor. En person, der føder et barn, vil – uanset om personen juridisk er en mand – være barnets mor i børnelovens forstand.

En ændring af udgangspunktet om, at forældrenes biologiske køn ved barnets undfangelse afgør deres betegnelse i børnelovens forstand, vil nødvendiggøre en gennemgribende ændring af særligt børneloven og forældreansvarsloven.

Blandt andet på baggrund af det meget begrænsede antal personer, der vil blive berørt af dette forhold, og den vidtgående ændring af børneloven og dertil relateret lovgivning, der vil være påkrævet, er det arbejdsgruppens anbefaling, at

man fastholder udgangspunktet om, at forældrenes biologiske køn ved barnets undfangelse afgør deres betegnelse i børnelovens forstand.”

Kunstig befrugtningsloven (lovbekendtgørelse nr. 93 af 19. januar 2015 om assisteret reproduktion i forbindelse med behandling, diagnostik og forskning m.v.) indeholder blandt andet følgende bestemmelser:

”§ 1.

...

Stk. 3. I denne lov forstås ved

1) Kvinde: En person med livmoder.

2) Mand: En person med mindst en testikel.

§ 24. Den behandlende sundhedsperson skal sikre, at der gives information om de civile virkninger af, at en kvinde eller et par modtager donerede kønsceller i forbindelse med behandling med assisteret reproduktion...”

Bestemmelsen i § 24 blev oprindeligt indført (som § 22) ved lov nr. 460 af 10. juni 1997 om kunstig befrugtning i forbindelse med lægelig behandling, diagnostik og forskning m.v. (Forskning på embryonale stamceller). I lovforslaget hedder det blandt andet (lovforslag nr. L 5 af 2. oktober 1996):

”Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

...

Kapitel 6 Information og samtykke

...

Til § 22

Regeringen anbefaler bl.a. et krav om skriftligt samtykke, idet der i disse tilfælde bl.a. er civile følger for den mand, der giver samtykke til kunstig befrugtning med donorsæd. Samtykket til kunstig befrugtning med donorsæd er et vigtigt led i den proces, hvor den kommende far påtager sig faderskabet til det barn, der bliver til ved hjælp af behandlingen med donorsæd.

Det forudsættes, at der i samarbejde med Justitsministeriet udarbejdes en standardvejledning til støtte for information om de civile virkninger.”

Kunstig befrugtningslovens § 1, stk. 3, blev indført ved lov nr. 744 af 25. juni 2014 om ændring af sundhedsloven og lov om assisteret reproduktion i forbindelse med behandling,

diagnostik og forskning m.v. (Kriterier for kastration og justeringer som følge af indførelse af juridisk kønsskifte m.v.) i forbindelse med indførelsen af mulighed for juridisk kønsskifte ved ændringen af lov om Det Centrale Personregister i 2014.

Af lovforslaget om ændring af sundhedsloven og lov om assisteret reproduktion i forbindelse med behandling, diagnostik og forskning m.v. (Kriterier for kastration og justeringer som følge af indførelse af juridisk kønsskifte m.v.) fremgår blandt andet følgende (lovforslag nr. L 189 af 30. april 2014):

”Almindelige bemærkninger

...

1. Indledning

Lovforslaget rummer to overordnede elementer:

- 1) Konsekvensændringer i sundhedsloven og lov om assisteret reproduktion som følge af økonomi- og indenrigsministerens lovforslag om ændring af lov om Det Centrale Personregister (tildeling af nyt personnummer til personer, der oplever sig som tilhørende det andet køn).
- 2) Ændrede kriterier for tilladelse til varig kastration med henblik på kønsskifte.

Konsekvensændringerne følger op på lovforslaget om ændring af lov om Det Centrale Personregister, hvori det foreslås, at personer, som oplever et misforhold mellem det biologiske køn og det køn, som de pågældende oplever at tilhøre og identificerer sig med, kan opnå juridisk kønsskifte. Juridisk kønsskifte kan efter økonomi- og indenrigsministerens lovforslag om ændring af lov om Det Centrale Personregister opnås ved skriftlig ansøgning om nyt personnummer, hvoraf det fremgår, at ansøgningen er begrundet i en oplevelse af at tilhøre det andet køn. Hermed bliver det muligt for transkønnede at opnå juridisk kønsskifte først og fremmest i form af nyt personnummer uden krav om kastration eller andre kirurgiske indgreb eller anden form for behandling, f.eks. hormonbehandling.

Idet kirurgiske indgreb, hvorved kønskirtlerne fjernes, således ikke vil være et kriterium for juridisk kønsskifte, vurderes det nødvendigt at foretage en række justeringer af sundhedsloven og lov om assisteret reproduktion i forbindelse med behandling, diagnostik og forskning m.v. Herved sikres det bl.a., at en person med livmoder fortsat kan få tilbudt relevante, lovfæstede ydelser vedrørende svangreomsorg, abort, fosterreduktion og behandling med assisteret reproduktion.

...

2. Lovforslagets hovedpunkter

2.1. Konsekvenser som følge af indførelse af juridisk kønsskifte

2.1.1. Gældende ret

Sundhedslovens regler tager udgangspunkt i personernes biologiske køn, og derfor anvendes betegnelsen ”kvinde” i en række bestemmelser, jf. §§ 61, 85, 92-96, 98-100 og 106. Betegnelsen ”mand” anvendes ikke i sundhedslovens bestemmelser i dag.

Tilsvarende tager lovgivningen om assisteret reproduktion, jf. lovbekendtgørelse nr. 923 af 4. september 2006 med senere ændringer, udgangspunkt i personers biologiske køn. Således er en lang række af lovens bestemmelser knyttet til kvinden, idet behandlingen knytter sig til de kvindelige reproduktive muligheder. Hertil kommer, at der to steder i loven anvendes betegnelsen mand, jf. § 1, stk. 1, og § 23, stk. 3.

2.1.2. Overvejelser og forslag

Forslaget om tildeling af nyt personnummer til personer, der oplever sig som tilhørende det andet køn, i lovforslag om ændring af lov om Det Centrale Personregister giver anledning til en række ordensmæssige rettelser i sundhedsloven. Således foreslås det, at de bestemmelser, der vedrører svangreomsorg, svangerskabsafbrydelse og fosterreduktion, ændres til at omhandle personens tilstand, nemlig graviditet. På den baggrund foreslås det at anvende benævnelsen ”gravid” i stedet for ”kvinde”. Tilsvarende justeringer vil blive foretaget i de relevante bekendtgørelser og vejledninger på områderne.

Ift. ordlyden ”kvinde” i sundhedslovens § 85 om ret til brystundersøgelse foreslås bestemmelsen ændret for at sikre adgang til tilbuddet om brystundersøgelse til kvinder og personer, der efter juridisk kønsskifte fra kvinde til mand har bevaret kvindeligt brystvæv, samt til personer som efter juridisk kønsskifte fra mand til kvinde i forbindelse med hormonbehandling har fået induceret vækst af kvindeligt brystvæv.

Det bemærkes i den sammenhæng, at de kønsspecifikke screenings- og vaccinetilbud i dag er baseret på registreringen af køn i Det Centrale Personregister (CPR). I arbejdsgruppen om juridisk kønsskifte er det overvejet, om man teknisk bør ændre i CPR-registreringen, således at personer med juridisk kønsskifte kan fremfindes til f.eks. indkaldelse til brystundersøgelse. Arbejdsgruppen har vurderet, at anerkendelse af juridisk kønsskifte bør indebære, at personer med juridisk kønsskifte udelukkende fremstår som det køn, de har skiftet til, og herefter ikke længere vil modtage de kønsspecifikke screenings- og vaccinetilbud (tilbud om brystundersøgelse af kvinder mellem 50 og 69 år, screening for livmoderhalskræft, tilbud vedrørende HPV-vaccine), der relaterer sig til deres biologiske køn. Personer, som har gennemført et juridisk kønsskifte, vil derfor blive gjort opmærksom på, at de ikke længere automatisk vil blive

indkaldt til screening eller vaccinationer, men naturligvis bevarer retten til disse tilbud, som de herefter selv er ansvarlige for at udnytte.

Lovgivningen på sundhedsområdet om tilbuddene vedrørende reproduktion og fertilitet relaterer sig primært til den kvindelige biologi, og det bør derfor præciseres, at også personer, der har foretaget et juridisk kønsskifte, fortsat er omfattet af bestemmelserne. Det vil således være muligt at modtage behandling med assisteret reproduktion i offentligt og privat regi under iagttagelse af de ved lov og bekendtgørelse fastsatte kriterier, jf. bl.a. lovbekendtgørelse nr. 923 af 4. september 2006 med senere ændringer. Eksempelvis vil det være muligt at yde behandling med doneret sæd til en person, der juridisk har skiftet køn til mand og samtidig har bevaret livmoderen.

...

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

...

§ 2

...

Til nr. 2

Det foreslåede § 1, stk. 3, fastlægger lovens definition af kvinder og mænd. Det foreslås således med § 1, stk. 3, nr. 1, at en kvinde i lovens forstand defineres som en person med livmoder. Bestemmelsen indsættes for at sikre, at personer, der efter juridisk kønsskifte har bevaret livmoderen og dermed har reproduktive evner, har ret til lovens ydelser, eksempelvis behandling med assisteret reproduktion. Tilsvarende foreslås der i § 1, stk. 3, nr. 2, indsat en definition af mænd i lovens forstand, hvorefter det fremgår, at der ved en mand forstås en person med mindst en testikel.”

I betænkning afgivet af Socialudvalget den 23. maj 2013 til lovforslag nr. L 189 af 30. april 2014 om ændring af sundhedsloven og lov om assisteret reproduktion i forbindelse med behandling, diagnostik og forskning m.v. er der som bilagsnr. 1 henvist til et hørings-svar og høringsnotat fra social- og integrationsministeren af 7. april 2014. Heraf fremgår blandt andet følgende:

”6. Øvrigt

...

6.6. Forholdet til børneloven

Det Ethiske Råd konstaterer, at ændringer i børneloven ikke indgår i udkastet til lovforslaget, men da der er kobling mellem den foreslåede definition af lov om assisteret reproduktion til børnelovens definition af køn og fastlæggelse af hen-

holdsvis moderskab og faderskab, finder Etiske Råd anledning til at fremkomme med bemærkninger herom. Således henviser Det Etiske Råd til børnelovens §§ 1 og 30, og giver udtryk for, at man her kan mene, at en konsekvent anerkendelse af det juridiske kønsskifte kræver en gennemskrivning af børneloven, så f.eks. en transseksuel tidligere kvinde ikke definatorisk opfattes som mor. Det Etiske Råd spørger desuden, om den person, der føder barnet, faktisk skal regnes for barnets far, hvis der er tale om en transseksuel tidligere kvinde, der har foretaget juridisk kønsskifte? Rådet finder, at dette vil være en logisk følge af en holdning, hvorefter de lovgivningsmæssige formuleringer skal anerkende personen som værende det køn, personen juridisk set har. Hvis man juridisk set er en mand og også ønsker at blive opfattet som en mand, fungerer det naturligvis ikke, at man lovgivningsmæssigt anses for at være mor til sine børn.

Under alle omstændigheder finder Rådet, at børnelovens § 1 og § 30 i forening [indebærer] en asymmetri mellem transseksuelle tidligere kvinder, der har foretaget juridisk kønsskifte til en mand, idet de tildeles forskellige roller alt afhængigt af, om de selv føder et barn eller er gift med en kvinde, der føder et barn. I det første tilfælde tildeles den transseksuelle tidligere kvinde således moderskabet, mens den transseksuelle tidligere kvinde i det andet tilfælde formodentlig tildeles faderskabet.

Idet børneloven henhører under Ministeriet for Børn, Ligestilling, Integration og Sociale Forhold har Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse indhentet en udtalelse herfra;

”I børnelovens forstand har man det køn, som man bruger til at forplante sig med, hvorfor det ikke vil give anledning til fortolkningstvivl, at en eller begge forældre ved barnets undfangelse har et andet juridisk køn end deres biologiske køn. Det er således forældrenes biologiske køn ved barnets undfangelse, der afgør deres rolle i børneloven som enten far, mor eller medmor. En person, der føder et barn, vil – uanset om personen juridisk er en mand – være barnets mor i børnelovens forstand. Ligeledes vil en person, der har gjort sin kvindelige partner gravid på naturlig vis – uanset om personen juridisk er en kvinde – være barnets far i børnelovens forstand.

Det er Ministeriet for Børn, Ligestilling og Sociale Forholds opfattelse, at tiden ikke er moden til at gøre op med det biologiske udgangspunkt for definitionen af det retlige forældreskab, der da også er dækkende for langt størstedelen af befolkningen. Her henvises blandt andet til rapporten, hvoraf det fremgår, at arbejdsgruppen anbefaler, at man fastholder børnelovens udgangspunkt, blandt andet på baggrund af det meget begrænsede antal personer, der vil blive berørt af problemstillingen (man anslår, at et sted mellem 15 og 70 personer vil få foretaget et juridisk kønsskifte om året), og den omfattende ændring af børneloven og relateret lovgivning, der vil være påkrævet, såfremt udgangspunktet ændres.

Ministeriet bemærker desuden, at en juridisk kønsskiftet person efter Økonomi- og Indenrigsministeriets lovforslag kan skifte tilbage til sit oprindelige køn, hvilket vil kunne give anledning til gentagne ændringer af det retlige forældreskab med manglende kontinuitet for barnet til følge.

Det primære sigte for lovforslaget er at sikre transkønnede mulighed for at blive anerkendt som tilhørende det køn, de føler sig som, uden at stille krav om operation, kastration etc. Der er ingen tvivl om, at muligheden for juridisk kønsskifte skaber nogle udfordringer i forhold til eksisterende lovgivning, herunder blandt andet børneloven. En gennemskrivning af børneloven, der ville tage hensyn til de ved juridisk kønsskifte opståede problemstillinger, vil være et tidskrævende og omfattende arbejde, der vil kræve nedsættelse af et udvalg eller en arbejdsgruppe. Derfor er der lige nu behov for at finde en pragmatisk løsning, hvilket vil være at beholde det biologiske udgangspunkt.

Ministeriet vil følge udviklingen på området og løbende vurdere behovet for en præcisering eller ændring af børneloven også i relation til andre spørgsmål om faderskab, moderskab og medmoderskab.

Det er afgørende for ministeriet, at der med fastholdelsen af børnelovens udgangspunkt ikke lægges hindringer i vejen for, at juridisk kønsskifte kan få børn og blive registreret som retlige forældre til deres børn.”

Landsrettens begrundelse og resultat

Spørgsmålet i sagen er for det første, om A i medfør af børnelovens § 27 kan registreres som far eller medmor til barnet født af B den ... .

Det er et grundlæggende princip i børneloven, som også gælder ved retligt forældreskab, at et barn så vidt muligt skal have to forældre, jf. de ovenfor citerede forarbejder i punkt 3.2.1.1. i de almindelige bemærkninger til lovforslag nr. L 207 af 10. april 2013.

Hensynene bag reglen i børnelovens § 27 om faderskab og medmoderskab til børn, der er blevet til ved kunstig befrugtning, er, jf. samme lovforslags punkt 3.2.3.1, at sikre, at parterne er vejledt om og kender de civile retlige konsekvenser af at samtykke til behandlingen og af at erklære at ville være barnets far eller medmor.

I tilfælde, hvor en sundhedsperson, som B, udfører hjemmeinsemination på sig selv og samtidig er den, der vejleder sin partner – og sig selv – synes der at være en forøget risiko for usikkerhed om, hvorvidt der er givet behørig vejledning, hvis der senere måtte opstå tvist om gyldigheden af registreringen. Sådant hjemmeinsemination kan, uanset at den er foretaget af en sundhedsperson, således ikke i sig selv antages at opfylde kravene i børnelovens § 27.

B har i en periode fra sommeren 2015 været i fertilitetsbehandling på fertilitetsklinikken X uden at blive gravid. I den forbindelse har B og A den 18. juni 2015 ved personligt møde

på klinikken underskrevet blanketten ”Samtykke og erklæring vedrørende faderskab eller medmoderskab ved assisteret reproduktion, jf. børnelovens § 27 og § 27 a”. Blanketten er samme dato underskrevet af speciallæge D som sundhedsperson. Både B og A har således forud for inseminationsforsøgene på fertilitetsklinikken X i sommeren 2015 modtaget vejledning om deres retsstilling af en uvildig sundhedsperson og må dermed antages at have været bekendt hermed også på det senere tidspunkt, hvor B inseminerede sig selv og blev gravid med det barn, som hun fødte den ... . Landsretten lægger i den forbindelse til grund, at barnet blev til ved den insemination, som B foretog.

A har forud for og under denne sag stedse tilkendegivet et ønske om at blive registreret som far eller medmor til det barn, som B har født. A har herved angivet at have samtykket i B's behandling af sig selv og i at være far eller medmor.

Efter de ovenfor citerede bemærkninger til børnelovens § 27 er den omstændighed, at formkravet om skriftligt samtykke, som tillige er underskrevet af den sundhedsperson, der forestår den kunstige befrugtning eller er ansvarlig herfor, ved en fejl eller forglemmelse ikke er overholdt, ikke til hinder for, at en person kan anses for far eller medmor. Dog forudsætter dette, at statsforvaltningen eller retten ud fra en samlet vurdering finder, at den pågældende har samtykket i behandlingen og i at være far eller medmor.

Landsretten finder på den baggrund og efter en samlet vurdering, at A må anses for medmor eller far til det barn, som B fødte den ..., jf. børnelovens § 27. Landsretten lægger herved navnlig vægt på, at B og A er blevet vejledt af en uvildig sundhedsperson forud for den insemination, som førte til graviditeten, og på, at de på ny begge underskrev en samtykkeerklæring, hvorfor det må lægges til grund, at de begge fortsat samtykkede i behandlingen, da B, der er [sundhedsperson med særlig kompetence inden for fagområdet], inseminerede sig selv.

Spørgsmålet i sagen er dernæst, om A efter børneloven kan registreres som far.

Det følger af børnelovens § 30, at den kvinde, der føder et barn, der er blevet til ved kunstig befrugtning, anses for mor til barnet.

Børneloven indeholder også regler om fader- og medmoderskab til et barn, der er blevet til ved kunstig befrugtning (§§ 27-29). Dette regelsæt fastlægger betingelserne for, at mode-

rens ægtefælle, registrerede partner eller partner kan anerkende fader- eller medmoderskabet til barnet eller ved dom kan anses som barnets far eller medmor. Det fremgår imidlertid ikke af disse reglers ordlyd, hvorvidt moderens ægtefælle, registrerede partner eller partner skal anses som far eller som medmor, hvis den pågældende har fået juridisk kønsskifte.

Det fremgår af forarbejderne til børneloven, jf. de ovenfor citerede forarbejder i punkt 2.1. i de almindelige bemærkninger til lovforslag nr. L 2 af 4. oktober 2000, at børneloven vedrører spørgsmål om at fastslå det retlige faderskab, og at det retlige faderskab er udtryk for en retlig relation mellem far og barn. Det er i den forbindelse forudsat, at en person kan anerkendes eller dømmes til at være far, uanset om der er en genetisk relation mellem far og barn.

Forarbejderne til børneloven rummer ikke forudsætninger om, hvorledes faderskab for personer med juridisk kønsskifte, som ønsker sig registreret som forælder i medfør af børnelovens § 27, skal fastslås.

De bemærkninger fra Ministeriet for Børn, Ligestilling, Integration og Sociale Forhold om betydningen af forældrenes biologiske køn, som, jf. Socialudvalgets betænkning af 23. maj 2013, indgår i høringsnotat 7. april 2014 (bilag 1 til betænkningen) til det ovennævnte lovforslag nr. L 189 af 30. april 2014 om ændring af sundhedsloven og lov om assisteret reproduktion i forbindelse med behandling, diagnostik og forskning m.v., synes herved alene at tage sigte på den i biologisk forstand kvinde, som føder barnet (moderen), eller den i biologisk forstand mand, der gør sin kvindelige partner gravid ”på naturlig vis”. Tilsvarende synes det ovenfor citerede fra rapporten af 27. februar 2014 fra arbejdsgruppen om juridisk kønsskifte også at tage sigte på tilfælde, hvor den, som har født barnet, ønsker at blive registreret som far, fordi den pågældende juridisk er en mand, men efter børneloven anses for mor. På samme måde synes det citerede afsnit fra arbejdsgruppens rapport at angå tilfælde med en person, som juridisk er en kvinde, men har gjort kvinden gravid på naturlig vis og derfor i børnelovens forstand er far.

Landsretten finder, at det således alene er med hensyn til sådanne personer, som i biologisk forstand utvivlsomt er mor – ved at være den, som har født barnet – eller far – ved at have gjort sin partner gravid på naturlig vis – at forarbejderne indeholder en klar forudsætning om, at den pågældende, uanset om personen juridisk har fået et andet køn, vil være mor, henholdsvis far, til barnet i børnelovens forstand. Forarbejderne indeholder ikke tilsvaren-

de forudsætninger om, hvorvidt en person – der i medfør af børnelovens § 27 har givet samtykke til og ønsker at blive registreret som forælder til et barn, som den pågældende ikke biologisk er far eller mor til – kan anses for at være far eller medmor til barnet.

På den anførte baggrund og i mangel af holdepunkter i børneloven eller forarbejderne hertil for at nægte registrering af en person med juridisk kønsskifte som far til det barn, som hans ægtefælle, registrerede partner eller partner føder, finder landsretten, at børneloven i overensstemmelse med hensigten bag reglerne om juridisk kønsskifte i situationer som den, der foreligger i nærværende sag, må forstås således, at det juridiske kønsskifte skal slå igennem fuldt ud, således at en transseksuel tidligere kvinde, der før undfangelsen af barnet har fået juridisk kønsskifte, kan registreres som far, når betingelserne i børnelovens § 27 i øvrigt er opfyldt.

A, der i Det Centrale Personregister er registreret som en mand, skal på den anførte baggrund anses som far til barnet født af B den ..., jf. børnelovens § 27.

Der er ikke herved taget stilling til tilfælde, hvor den, som giver samtykke efter børnelovens § 27, har leveret den sæd, som har gjort kvinden gravid, og heller ikke til, om en registreret far eller medmor, som skifter køn, kan opnå en ændring i den registrerede status.

T h i b e s t e m m e s:

Byrettens kendelse ændres således, at A skal anses som far til barnet født af B den ... .

Retten hævet.

(Sign.)

— — —
Udskriftens rigtighed bekræftes. Østre Landsret, den